

СТРУКТУРА ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

УДК 37.036+37.013.42

Людмила Петришин, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки
Тернопільського національного університету імені В. Гнатюка,
докторант Луганського національного університету імені Т. Шевченка

СТРУКТУРА ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

У статті на основі проведеного науково-теоретичного аналізу проблеми дослідження розроблено структуру об'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії в системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів; визначено та проаналізовано структурні компоненти педагогічного портрета креативного майбутнього соціального педагога; охарактеризовано та конкретизовано показники готовності майбутнього соціального педагога до креативної діяльності у професійній сфері; визначені основні структурні змістові професійного портрету креативного викладача вишу як суб'єкта системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів.

Ключові слова: творчість, креативність, об'єкт, суб'єкт, об'єкт-суб'єктна взаємодія, процес формування, майбутні соціальні педагоги.

Рис. 1. Літ. 6.

Людмила Петришин, кандидат педагогических наук, доцент кафедры социальной педагогики
Тернопольского национального университета имени В. Гнатюка,
докторант Луганского национального университета имени Т. Шевченко

СТРУКТУРА ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В СИСТЕМЕ ФОРМИРОВАНИЯ КРЕАТИВНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ

В статье на основе проведенного научно-теоретического анализа проблемы исследования разработана структура объект-субъектного педагогического взаимодействия в системе формирования креативности будущих социальных педагогов, определены и проанализированы структурные компоненты педагогического портрета креативного будущего социального педагога; охарактеризованы и конкретизированы показатели готовности будущего социального педагога к креативной деятельности в профессиональной сфере, определены основные структурные содержания профессионального портрета креативного преподавателя вуза как субъекта системы формирования креативности будущих социальных педагогов.

Ключевые слова: творчество, креативность, объект, субъект, объект-субъектное взаимодействие, процесс формирования, будущие социальные педагоги.

**Ludmyla Petrushyn, Ph.D. (Pedagogic) Docent of Social Pedagogic Department
Ternopil National University by V. Hnatyuk
Doctoral Student of Luhansk National University by T. Shevchenko**

THE STRUCTURE OF THE OBJECT AND SUBJECT INTERACTION IN THE SYSTEM OF THE CREATIVITY OF FUTURE SOCIAL EDUCATION WORKERS

In the article elaborated the structure of object and subject pedagogical interaction on the basis of scientific and theoretical analysis of the problem of research in the system of the creativity of future social education workers; defined and analyzed the structural components of teaching creative portrait of future social teachers, described and specified performance readiness of future social education workers the creative activity in the professional field, identifies the key structural content of professional creative portrait university teacher as the subject of the formation of the creativity of future social teachers.

Keywords: art, creativity, object, subject, object and subject interaction, formation, future social teachers.

Актуальність проблеми. Об'єкт-суб'єктну взаємодію у системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі навчання в вищій школі трактуємо як поєднання взаємообумовленої взаємодії майбутніх соціальних педагогів та викладачів і науково-педагогічного складу вишу, в основу якої покладено узагальнене поняття

“об'єкт” та “суб'єкт”, що зумовлює актуальність та ґрунтовність проблеми формування креативності особистості МСП.

Аналіз основних публікацій. У науковій теорії розглядали різні аспекти здійснення професійно-педагогічної діяльності у вищій школі. У цьому дослідженні важливим є вивчення та аналіз об'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі

професійної підготовки. З огляду на це, варті уваги такі дослідження, присвячені теорії та практиці професійного становлення майбутнього спеціаліста в умовах вищих навчальних закладів (С. Гончаренко, В. Гриньова, Г. Гребенюк, В. Кушнір, В. Лозова, О. Мещанінова, А. Нісімчук, М. Романенко, П. Сікорський, Л. Сущенко, О. Шпак та ін.); теорії формування та розвитку творчої особистості (В. Андрєєв, Л. Божович, Ю. Гільбух, Н. Кичук, О. Лук, В. Моляко, С. Сисоєва та ін.); теорії та практиці соціальної педагогіки (О. Безпалько, М. Галагузова, І. Зверева, А. Капська, І. Лактіонова, Л. Міщик, А. Мудрик, А. Рижанова, В. Оржеховська, В. Поліщук, Ю. Поліщук, С. Савченко, С. Харченко, Л. Штефан, Т. Яркіна та ін.); теорії та практиці підготовки фахівців соціальної сфери, зокрема соціального працівника й соціального педагога (вітчизняні учені І. Грига, О. Гура, М. Євтух, І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, І. Ковчина, Л. Міщик, В. Поліщук, С. Харченко та ін.

Мета статті полягає у проведенні науково-теоретичного аналізу проблеми дослідження та характеристикі структури об'єкт-суб'єктної взаємодії в системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі навчання у виші.

Виклад основного матеріалу. Послідовність викладання наукового матеріалу потребує визначення змісту ключових понять “об'єкт” та “суб'єкт”, конкретизації їхньої взаємодії в навчально-виховному середовищі вищого навчального закладу, опису педагогічного портрету викладача як суб'єкта та подання структури педагогічного портрету креативного МСП як об'єкта, а також конкретизації функцій та умов реалізації об'єкт-суб'єктного взаємодії.

У нашій науковій публікації *об'єктом* є майбутні соціальні педагоги, які навчаються у вищому навчальному закладі та отримують фахові знання, формують креативні уміння і навички. Позаяк основою успішної професійної діяльності є креативна компетентність майбутнього фахівця, професійна зорієнтованість на креативну діяльність формується під час навчання у виші. Цей період, коли майбутні соціальні педагоги активно розв'язують складні педагогічні проблеми, є сприятливим для формування мотиваційно-ціннісного ставлення до креативності та креативної діяльності. Водночас мотивація особистості соціального педагога повинна бути обумовлена його професійними інтересами, ціннісними орієнтаціями та прагненнями формувати базову основу креативної діяльності.

Загалом ми означили, що *суб'єктами* у процесі формування креативності майбутніх соціальних педагогів є викладачі вишів та інший науковий персонал, який у підготовці МСП до креативної діяльності повинен керуватися насамперед організацією оптимально креативного середовища та спрямованістю педагогічної діяльності на креативність, формування в студентів здатності впроваджувати креативні ідеї у професійній діяльності та оригінально й нестандартно розв'язувати соціально-педагогічні, соціокультурні проблеми.

Поєднання цих двох складників ґрунтується на тісному взаємозв'язку та взаємотворчості викладача й студента, які в основі цього процесу зазнають тісного взаємовпливу й ведуть пошукову творчу роботу, що базується на самоорганізації, творчій активності, розумінні творчого процесу як основи саморозвитку. Окрім цього, варта уваги взаємодія як основа синергетики, заснованої на новому баченні світу та новому розумінні процесу розвитку творчої особистості.

Як ми зазначали, об'єкт-суб'єктна взаємодія базується на синергетичному підході, в основу якого покладено пошук відповідей на питання, нових креативних ідей, а також творча взаємодія. На підставі цього, важливо узагальнити визначальні риси синергетики як науки.

У сучасних науково-педагогічних дослідженнях активно використовують положення синергетики щодо освіти (В. Магкін, В. Ігнатова, С. Кульневич, А. Чалий, В. Шарко). Зокрема синергетична освіта є напрямом наукового дослідження, який визначає освіту як процес, що здатен самоактуалізовуватись та спроможний розв'язувати проблеми змісту, форм, методів та компонентів.

Конкретизуючи поняття “синергетика” як науки, Е. Князева вказувала, що ця наука присвячена пошуку відповідей на питання, як варто наслідувати творчі ідеї; яким чином вести пошук шляхів узгодження частин цілого; які можливості просторового розподілу часових перетворень; як можна зробити явним те, що не виявилось в нелінійному середовищі [5, 8 – 18]. Використання синергетичного підходу (І. Блауберг, С. Курдюмов, Е. Князева, І. Колеснікова, А. Прангішвілі, І. Пригожин, Г. Хакен) у вивченні об'єкт-суб'єктної взаємодії дасть змогу зрозуміти систему, котра саморозвиває, самоорганізовує освіту, поряд із цим вона допомагає саморозвитку, самоактуалізації та самовдосконаленню особистості, що є складником процесу формування креативної особистості.

Синергетика дає змогу розглядати творчу

СТРУКТУРА ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

діяльність особистості як послідовність нестандартизованих дій, актів вибору суб'єктом у точках біфуркації і становить, на думку В. Бранского й С. Пожарского [2], окрему дію керування творчим процесом. Точками біфуркації можна керувати: змінюючи ймовірність подій у потрібний бік, ми можемо керувати тенденціями. Тобто ми можемо “керувати” творчістю. Сила духу, впевненість у собі можуть бути природними, однак їх можна опанувати. Зважаючи на синергетичні закони, ми вважаємо, що творчі процеси керовані, вони або дають змогу створити щось нове, або представляють алгоритм творчої діяльності.

Звернемо увагу на те, що креативність побудована на синергетичній ідеї еволюції саморозвитку та самоорганізації. Крім цього, синергетична парадигма дає змогу розглянути такі тенденції саморозвитку особистості: здатність до самоорганізації в процесі формування креативності; нелінійність розвитку; розвиток за допомогою хаосу, що виявляється в руйнуванні стереотипів, отриманні креативного результату; виявлення прихованого взаємозв'язку між процесами створення нового в природі, особистості, творчості; сприяння розкриттю прихованих функцій і механізмів розвитку творчої особистості в процесі професійного навчання; розкриття самокреативності особистості на основі самозродження й самоорганізації креативного початку в особистості як синергетичної ідеї саморозвитку [1, 148 – 179].

Згідно з концепціями синергетики, самоорганізація має природну зміну стану особистості в процесі творчої діяльності й формує самокреативність особистості. Водночас важлива роль належить випадковості в процесі самоорганізації. Випадковість – це творче начало, що є механізмом, поштовхом у процесі творчої діяльності та появою нової творчої ідеї, що є важливою умовою в процесі формування креативності особистості.

На думку представників креативної педагогіки, окремі аспекти синергетики, навчання й виховання можна розглядати як відкриту систему, здатну формувати та розвивати творчі задатки, креативні здібності. Педагогіка креативності ґрунтується на таких основних аспектах синергетики: дисипативність педагогічних систем, саморозвиток, нелінійність, багатовимірність педагогічних явищ.

Ідеї синергетики щодо процесу формування креативності студентів соціальних педагогів ми будемо розглядати як організацію навчально-виховного процесу, як зміни, що відбуватимуться

зі студентами в процесі самокеруваності креативного розвитку особистості.

З огляду на це, визначальними будуть такі принципи синергетичного аспекту в процесі формування креативності майбутніх соціальних педагогів: самоорганізації та самоактуалізації, що є основними умовами розвитку та формування креативної особистості; творчої інноваційності навчально-виховної інформації, що забезпечить інтелектуально-творчий розвиток особистості майбутнього фахівця соціальної сфери, а також становитиме основу продукування креативних ідей, на якій формуватиметься креативність майбутніх соціальних педагогів; етичності та моральності професійної комунікації, що зумовлюватиме уміле, професійномотивоване передання стану клієнта іншим, сприятиме узгодженню їхніх дій та взаєморозумінню.

Загалом, синергетичний підхід розкриває ідеї, поняття та методи, які повинні бути застосовані в дослідженні креативності в процесі оволодіння майбутніми соціальними педагогами своєї професії. Таким чином, синергетичний підхід у дослідженні формування креативності базується на таких поняттях: феномені “креативність”; закономірностях розвитку та формування креативності; виявленні основних характеристик особистості в процесі самоактуалізації та самоорганізації креативної діяльності.

В об'єкт-суб'єктній взаємодії в процесі формування креативності важливим є і формування в майбутніх соціальних педагогів професійної готовності до креативної діяльності. Готовність до креативної соціально-педагогічної діяльності – це особливий особистісно-мотивований стан, що зумовлений наявністю в МСП креативного потенціалу, креативних здібностей, розвинутої уяви та бажаної дослідницької діяльності в професійній сфері. Окрім цього, готовність до креативної діяльності є внутрішнім складником особистості, що формує креативну поведінку та позицію майбутнього соціального педагога. За своєю структурою поведінка й позиція є складними інтегративними утвореннями особистості, що охоплюють різносторонні та багатоаспектні якості, властивості, знання, уміння, навички, які що були дані людині природою та отримані в процесі освітньої діяльності. Джерелами готовності до креативної діяльності, на нашу думку, є такі: природньо-особистісний розвиток, виховання і самовиховання, творча самореалізація, професійна спрямованість освіти та професійно-креативне самовизначення майбутнього соціального педагога.

У процесі передання професійних знань та досвіду креативної діяльності майбутньому соціальному педагогу викладач як суб'єкт повинен уміти спрямовувати навчально-виховний процес на особистість майбутнього соціального педагога й водночас вибудовувати свою професійну діяльність так, щоб кожен студент мав змогу творчо самореалізовуватись, використовуючи свій креативний потенціал, креативні здібності, креативне мислення. Загалом у процесі навчально-виховної діяльності у виші майбутній соціальний педагог як об'єкт має вирізнятися такими ознаками: стійка система знань із фаху, знання, що є основою креативної педагогічної діяльності; соціально-педагогічні знання, отримані на основі креативних технологій; креативні уміння й навички в розв'язанні професійних завдань і проблем; креативна компетентність.

Поряд із цим викладачу, який формує креативні вміння й навички, відтак креативність майбутніх соціальних педагогів, під час навчально-виховного процесу потрібно вміти організовувати креативну діяльність студента на двох рівнях: на широкому та вузькому. Крім цього, варто дотримуватись адекватної самооцінки, конструктивізму, самоповаги, особистісної концентрації. У широкому розумінні креативна діяльність виявляється в креативній ідеї і розумінні її для себе, а також у нестандартних способах розв'язання проблеми. Суттю ж креативної діяльності у вузькому розумінні є відкриття нового на базі уже відомого, створення креативного продукту для себе і для інших. Для того, щоб реалізувати креативну діяльність на двох рівнях, викладачеві як суб'єкту варто дотримуватись педагогічного гуманізму, емпатійного розуміння студентів, співробітництва зі студентами, діалогізму та творчої особистісної позиції під час роботи у виші.

На підставі цього, готовність майбутнього соціального педагога до креативної діяльності зумовлена такими показниками: поінформованістю про креативні технології та засвоєння методики роботи з ними; активізацією креативної поведінки, продукуванням креативних ідей та реалізацією їх у практичній соціально-педагогічній діяльності; готовністю до подолання труднощів, бар'єрів креативній професійній діяльності; умілому використанні креативного потенціалу та здібностей у професійній практиці; успішному оволодінню креативними уміннями й навичками, креативною компетентністю у фаховій сфері.

Підсумовуючи, необхідно констатувати, що формування креативності майбутніх соціальних педагогів у межах синергетичного підходу дає змогу розвинути гармонійну особистість, яка здатна самоорганізуватися та творчо

саморозвиватися в освітньому креативному середовищі вишу. Крім цього, майбутні соціальні педагоги мають освоїти різні творчі методи та методики, а також техніки творчої діяльності, щоб бути готовими до самостійного їх вибору в процесі професійної діяльності.

Отже, розкривши сутнісні основи об'єкт-суб'єктного взаємодії на основі синергетичної парадигми, ми у подальшому зможемо подати опис педагогічного портрета креативного майбутнього соціального педагога, а також професійний портрет креативного викладача вишу, що здійснює процес формування креативності майбутнього соціального педагога. Поряд із цим, зауважимо, що Ю. Шаронін визначає такі особистісні риси творчого педагога, які ґрунтуються на синергетичному вченні: багатоваріативність, випадковість, хаотичність. Ці риси дають змогу самоорганізувати педагогічну діяльність викладача та розвинути її творчо пошуковий складник, що зумовить використання інноваційних методів навчання й виховання в процесі підготовки студента до креативної діяльності. На думку науковця, особистість творчого викладача в структурі синергетичного підходу вирізняється такими особливостями: творчою активністю; відкритою системою творчого процесу; самоорганізацією; хаосом як механізмом самоорганізації особистості [6, 14 – 18].

Водночас варто зауважити, що об'єкт-суб'єктна взаємодія буде ефективною за умови, коли викладач буде упроваджувати в навчальний процес інноваційні форми, методи та технології, що забезпечуватимуть творчо-креативне збагачення студента як суб'єкта навчально-виховної діяльності. Крім цього, синергетичний підхід сприятиме самоактуалізації та саморозвитку під час опанування креативних знань.

Сфера взаємодії об'єкта з суб'єктом є змінною й зумовленою характером педагогічної діяльності викладача, який структуру взаємодії з суб'єктом розглядає як діяльність інноваційного характеру, що допоможе йому проводити цілеспрямовану роботу з творчо-креативної зацікавленості студента та формування креативної особистості студента в процесі фахової підготовки. З огляду на це, викладач як суб'єкт процесу формування креативності майбутніх соціальних педагогів повинен усвідомлювати: потребу введення педагогічних інновацій у педагогічну практику; важливість поінформованості про креативні педагогічні технології та їхній інноваційний характер; бажання застосовувати в навчально-

**СТРУКТУРА ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ**

виховній діяльності креативні техніки, методики, тренінги; важливість готовності до подолання шаблонів та стереотипів у структурі змісту навчально-виховної діяльності вишів.

Для реалізації інноваційного впливу на об'єкт з метою креативно-творчого збагачення його як особистості, викладач як суб'єкт повинен активно самоорганізувати свою педагогічну діяльність на основі творчо-пошукової роботи, що й слугує основою позитивної взаємодії з об'єктом та формує його як креативну особистість.

Крім цього, доцільно зазначити, що така об'єкт-суб'єктна взаємодія відбувається в тісному взаємозв'язку й взаємозалежності викладача та студента. Поряд із цим студент як об'єкт самоактуалізується та саморозвивається на основі синергетичного підходу та досягає творчо-креативного збагачення знаннями, а викладач як суб'єкт на основі застосування інноваційної діяльності самоорганізовує педагогічну діяльність та веде творчу пошукову роботу. Загалом, варто сказати, що тісна взаємодія синергетичного підходу з інноваційною діяльністю викладача як суб'єкта веде до творчо-креативного збагачення знань студента як об'єкта й репродукує тісну креативну взаємодію викладача й студента (суб'єкта й об'єкта), і студента та викладача (об'єкта й суб'єкта) в навчально-виховному середовищі вищого навчального закладу.

Зроблений теоретичний аналіз існуючих концепцій і підходів до процесу навчання студентів педагогічного вишу, дав змогу зробити висновок

про те, що найбільш продуктивними й оптимальними в межах нашого дослідження є об'єкт, в основі якого лежить саморозвиток, самоактуалізація, самовдосконалення, та суб'єкт, в основі якого лежить креативно-інноваційна педагогічна діяльність, спрямована на формування креативної особистості МСП.

Проведений аналіз об'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії в системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів зумовив визначення структурних компонентів педагогічного портрета креативного майбутнього соціального педагога, до якого належать: *психолого-педагогічні характеристики* (вік, стать, освітній рівень, сімейний стан, соціальна характеристика, уподобання та зацікавленості); *характеристика сформованих знань та вмінь* (розуміння сутності та змісту креативності; можливості практичної реалізації різних видів та форм креативної діяльності; вміння аналізувати й творчо осмислювати перспективи професійного розвитку; вміння застосовувати креативні здібності, знання та вміння у вирішенні професійних проблем; вести творчо-евристичний пошук нових шляхів вирішення професійних завдань; вести креативно-пошукову роботу в теоретико-практичній, самостійній та індивідуальній діяльності, а також у процесі проходження професійної практики); *професійно-педагогічна характеристика* (високий професіоналізм та наявність креативної компетентності у вирішенні різних соціально-педагогічних проблем, уміння та застосувати креативні знання у вирішенні

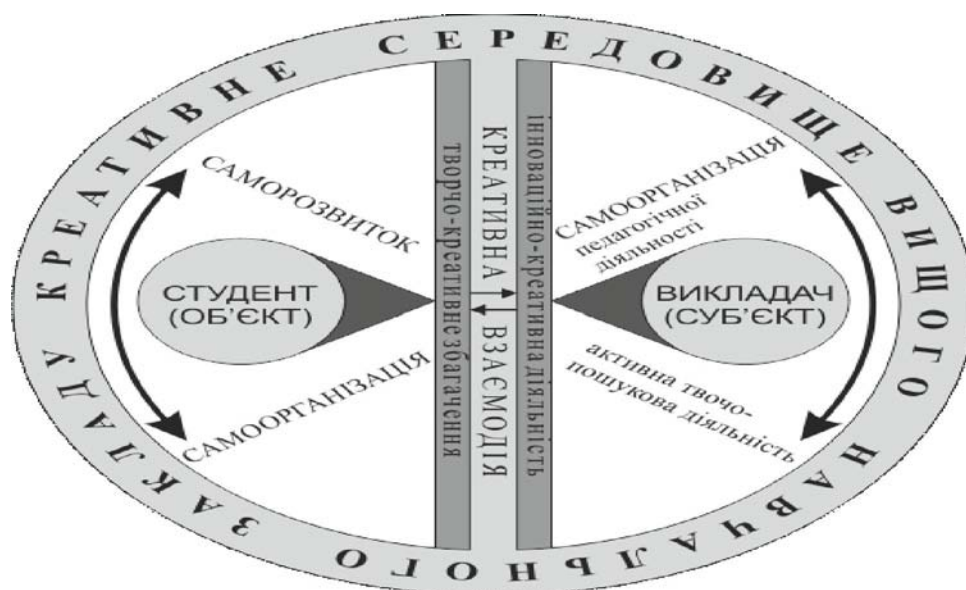

Рис. 1. Структура об'єкт-суб'єктної взаємодії в системі формування креативності МСП

професійних питань; творча комунікативність і застосування креативних методик та вміння стимулювати клієнта на розвиток особистих сил, вмінь та знань; уміння професійно грамотно використовувати креативні технології у фаховій діяльності).

Крім цього, ми визначили якості та властивості креативного майбутнього соціального педагога, які сприятимуть успішній професійній реалізації, зокрема: *педагогічна чуйність і такт; педагогічна уява; уміння використовувати стандартні педагогічні прийоми в нестандартних ситуаціях; розумова активність; творча сміливість; інтуїція; артистизм та формування свого творчого бачення; розвиток творчої ініціативи; уміння створювати та вирішувати проблемні ситуації; допитливість та спостережливість; здатність долати стереотипи; чіткість знань та швидкість навчання; працьовитість та наполегливість; прагнення здобути знання, необхідні для виконання конкретної професійної роботи; здатність віднайти головне в різних за змістом проблемах; відмова від авторитаризму та категоричних тверджень; уміння вести творчий пошук; легкість асоціювання; здібність виявити визначальне в проблемі раніше, ніж другорядне; здатність переносити функції одного предмета на інший; здатність любити свою професію й себе в процесі професійної діяльності; здатність творчо та компетентно вирішувати проблемні питання; здатність чітко й вміло спрогнозувати результат; здатність приймати самостійне рішення; здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися в процесі професійної діяльності.*

З огляду на вище названі якості особистості, що є необхідними для професійної реалізації креативної майбутнього фахівця, ми стверджуємо, що креативність – це своєрідний комплекс здібностей особистості, які мають виявлятися і в мисленні, і в діях, і в почуттях, і в комунікації, і в різноплановій діяльності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Зауважимо, що оскільки творчість є необхідним складником інноваційно-креативної діяльності педагога, без неї неможливий педагогічний процес, спрямований на формування креативності майбутніх соціальних педагогів, тому педагог як суб'єкт системи формування креативності МСП має володіти рисами педагогічної креативності, що забезпечуватимуть успішне її формування в об'єктів.

Отже, на основі проведеного дослідження та аналізу педагогічних джерел ми можемо визначити основні структурні змістові професійного портрету креативного викладача вишу як суб'єкта системи формування креативності МСП: *високий рівень науково-теоретичних знань із фаху* (уміння аналізувати; виявляти креативні здібності; вести проблемно-пошуковий стиль викладання, що призводить до активізації творчої активності об'єктів); *особистісні якості та мотиви до креативної діяльності* (наявність творчої фантазії та розвиненої уяви; сміливості та готовності до ризику; самостійності та ентузіазму; вміни виявляти творчий інтерес та захопленість творчим процесом; прагнення виявити креативну компетентність, активізуючи професійні здібності); *готовність до інноваційно-креативної діяльності* (уміння самоактуалізуватися; здатність до самоуправління; вміння продукувати креативні ідеї та техніки й впроваджувати їх в професійну практику).

На основі цієї портретної характеристики ми можемо визначити основні риси професійного портрета, на базі яких буде описана креативна взаємодія з об'єктом: *відчуття співтворчості* (взаємообмін креативними ідеями, взаємостимулювання до креативного пошуку, взаємообумовленість креативних дій та прийняття креативних рішень); *відчуття об'єкта* (розуміння інтересів і потреб студентів у навчально-виховній діяльності, зацікавленість креативним ідеями та проблемами, як непокоять студентів, швидке й глибоке розуміння прагнень студента до прояву креативних здібностей, розуміння видів і форм креативної діяльності, що застосовують студенти в навчально-виховній діяльності); *уміння вести творчий пошук* (уміння долати стереотипи, що виявляються в діяльності студентів розвивати здатність креативно та компетентно вирішувати професійні питання на основі отриманих креативних знань).

З огляду на проблему нашого дослідження та те, що ми формуємо вимоги до викладача, який забезпечує розвиток креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі фахової підготовки, вважаємо доцільним наголосити, що в педагогічній діяльності викладача як суб'єкта повинні широко застосовуватись методи рефлексивно-інноваційного пошуку, які дадуть змогу актуалізувати попередній досвід, узагальнити його, видозмінити, уникнувши стереотипів та шаблонів, і спрямувати процес осмислення себе як суб'єкта і своєї професійної діяльності на самоорганізацію творчо-пошукової діяльності та

застосування у своїй професійній діяльності інновацій, що взаємодіють із суб'єктом, ведуть до його творчо-креативного збагачення.

На основі науково-теоретичного аналізу об'єкт-суб'єктного компоненту системи формування МСП ми можемо означити такі його *функції*: вироблення навиків творчої самоактуалізації, саморозвитку та прагнення до креативного вирішення педагогічних ситуацій; формування постійного спрямування на творчо-креативне збагачення студентів як об'єктів системи в процесі креативної взаємодії з суб'єктами (викладачами, науково-педагогічними працівниками) системи; вироблення інтересу до освоєння та опанування креативних технік, методик та технологій; формування готовності майбутнього соціального педагога до креативної діяльності в процесі професійної реалізації.

Для забезпечення ефективності та результативності об'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі формування креативності МСП та успішної реалізації функцій компоненту доцільно визначити *умови* функціонування компонента в структурі педагогічної системи, зокрема:

- до *соціально-педагогічних умов* належать наявність соціального замовлення на креативного фахівця, соціального педагога-новатора, який здатний приймати креативні рішення в процесі креативної діяльності; забезпечення вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики соціального педагога – креативної компетентності в процесі професійної підготовки; організація процесу підготовки соціальних педагогів як креативних фахівців своєї сфери;

- до *педагогічних умов* належать підготовленість педагогічних працівників, викладачів до креативної взаємодії; наявність у викладачів як суб'єктів перцептивно-рефлексивних здібностей (відчуття об'єкта, співтворчості та вміння вести творчий пошук); наявність програмно-методичного забезпечення процесу формування креативності МСП.

Висновки. Таким чином, ми стверджуємо, що аналіз об'єкт-суб'єктної взаємодії у системі формування креативності майбутніх соціальних

педагогів дав нам змогу визначити зміст важливих понять: об'єкта та суб'єкта, конкретизувати структуру об'єкт-суб'єктної взаємодії студента й викладача як об'єкта та суб'єкта педагогічної системи в навчально-виховному середовищі вищого навчального закладу, описати педагогічні портрети викладача як суб'єкта та подати структуру педагогічного портрету креативної особистості МСП як об'єкта, а також виявити функції та умови реалізації об'єкт-суб'єктної взаємодії.

Отже, констатуємо, що об'єкт-суб'єктна взаємодія у системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів базується на синергетичній парадигмі та креативно-інноваційній діяльності об'єкта та суб'єкта системи, що відбувається та ґрунтується на науковому вченні про феномен “креативність”, закономірності формування креативності, виявленні основних ознак креативної особистості в процесі самоактуалізації та самоорганізації креативної діяльності, а також на самоорганізації творчо-пошукової діяльності.

1. Бранский В.П. Теоретические основы социальной синергетики // Петербургская социология. – 1997. – №1. – С. 154 – 156.

2. Бранский В.П. Социальная синергетика и акмеология: теория самоорганизации индивидуума и социума / В.П. Бранский, С.Д. Пожарский. Сб.: Политехника, 2001. – 157 с.

3. Капська А.Й. Соціальна педагогіка: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.

4. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти: монографія / О.Г. Карпенко; за ред. С.Я. Харченка. – Дрогобич: Коло, 2007 – 374 с.

5. Князева Е.Н. Синергетика и новые подходы к процессу обучения / Князева Е.Н., Курдюмов С.П. // Синергетика и учебный процесс. – М.: РАГС, 1998. – С. 8 – 18.

6. Шаронін Ю.В. Синергетика в управленіи учреждениях образования / Ю.В. Шаронін // Высшее образование. – 1999. – № 4. – С. 14 – 18.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2014

А ти, моя Україно,
Безталанна вдово,
Я до тебе літатиму
З хмарами на розмову.

“Сон” 8 июля
[С.–Петербург 1844]

